

Отримано: 27 квітня 2018 р.

Прорецензовано: 29 травня 2018 р.

Прийнято до друку: 1 червня 2018 р.

e-mail: juliaklu2004@yahoo.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2018-2(70)-68-72

Гурмак Ю. М. Вираження та функціонування вторинної номінації на різних рівнях мови у полікультурному просторі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 2(70), червень. С. 68–72.

УДК: 81'22

Гурмак Юлія Михайлівна,

викладач французької мови
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ВИРАЖЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВТОРИННОЇ НОМІНАЦІЇ НА РІЗНИХ РІВНЯХ МОВИ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

Статтю присвячено дослідженню проблеми вторинної номінації на різних рівнях мови як системи. Вперше проведено порівняльний аналіз трактування феномену вторинної номінації вітчизняними та іноземними вченими та простежено різницю у застосуванні термінів на позначення цього явища. З'ясовано, що на лексико-семантичному рівні вторинна номінація є як процесом, так і результатом надання об'єктові ще однієї назви з іншою мотивованістю. Зазначено, що семантичний ракурс розгляду вторинної номінації заснований на зсуві сем. Вказано способи формування нових вторинних номенів. Проаналізовано вираження вторинної номінації на граматичному рівні. Пояснено різні види цього феномену та описано їхні функції у реченні / тексті / дискурсі. На стилістичному рівні охарактеризовано такі засоби вторинної номінації як стилістична анафора, метафора, метонімія, перифраз та їхні різновиди. Підвиди метафори проілюстровано прикладами з французької мови. Здійснено детальний аналіз функцій стилістичних вторинних номенів. Описано прагматичний та когнітивний аспекти функціонування вторинних номенів у мові.

Ключові слова: вторинна номінація, вторинний номен, анафора, метафора, перифраз.

Гурмак Юлія Михайлівна,

преподаватель французского языка
Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа

ВЫРАЖЕНИЕ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ ВТОРИЧНОЙ НОМИНАЦИИ НА РАЗНЫХ УРОВНЯХ ЯЗЫКА У ПОЛИКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ

Статья посвящена исследованию проблемы вторичной номинации на разных уровнях языка как системы. Впервые проведен сравнительный анализ трактовки феномена вторичной номинации отечественными и иностранными учеными и прослежено разницу в применении терминов для обозначения этого явления. Выяснено, что на лексико-семантическом уровне вторичная номинация является как процессом, так и результатом предоставления объекту еще одного названия с другой мотивированностью. Отмечено, что семантический ракурс рассмотрения вторичной номинации основанный на сдвиге сем. Указаны способы формирования новых вторичных номенів. Проанализированы выражение вторичной номинации на грамматическом уровне. Объяснено различные виды этого феномена и описаны их функции в предложении / тексте / дискурсе. На стилістическом уровне охарактеризованы такие средства вторичной номинации как стилістическая анафора, метафора, метонимия, перифраз и их разновидности. Подвиды метафоры проиллюстрированы примерами из французского языка. Осуществлен подробный анализ функций стилістических вторичных номенів. Описаны прагматичный и когнітивный аспекты функционирования вторичных номенів в языке.

Ключевые слова: вторичная номинация, вторичный номен, анафора, метафора, перифраз.

Yuliya Gurmak,

Professor of French language
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

EXPRESSION AND FUNCTIONING OF SECONDARY NOMINATION ON DIFFERENT LEVELS OF LANGUAGE IN POLICULTURAL SPACE

The article is devoted to the study of the problem of secondary nomination at different levels of language as a system. One of the key points is the terminology aspect. For the first time a comparative analysis of the treatment of the phenomenon of secondary nomination by Ukrainian and foreign scientists is conducted and the difference in the application of terms to the designation of this phenomenon is traced. The author makes an attempt to generalize the views of various linguists and to draw up a common interpretation of the concepts of "secondary nomination" and "anaphora".

The phenomenon of the secondary nomination is described at the lexical-semantic level. It is found out that the secondary nomination is both a process and a result of giving to the object another name with a different motivation. It is noted that the semantic angle of consideration of the secondary nomination is based on the shift of the semes. The author indicates main ways of formation of new secondary names.

The expression of the secondary nomination on the grammatical level is analyzed. The various types of this phenomenon are explained and their functions in sentences / text / discourse are described. For the rapprochement of Ukrainian and foreign studies, it is accepted to apply the term of the French and English linguists, "anaphora", to characterize grammatical secondary names.

On the stylistic level, such means of secondary nomination as stylistic anaphora, metaphor, metonymy, periphrasis and their varieties are described. Subforms of the metaphor are illustrated with examples from the French language. A detailed analysis of the functions of stylistic secondary names has been carried out.

The author describes the pragmatic and cognitive aspects of the functioning of secondary names in the language. It is proved that the secondary nomination can correspond simultaneously to both communicative and cognitive requirements.

Key words: secondary nomination, secondary name, anaphora, metaphor, periphrasis.

«Мова – специфічний спосіб існування культури, фактор формування культурних кодів» [3, с. 114]. Як змінюється навколишній світ, так само змінюються і наші уявлення, розуміння та сприйняття його. Найбільш чутливим та вразливим до навколишніх процесів є словниковий запас мовця. Саме вокабуляр найшвидше реагує на те, що відбувається, відмиранням чи утворенням нових слів, зміною чи появою нових значень.

Термінологічний аспект. У сфері лінгвістичних досліджень номінації та вторинної номінації зокрема вітчизняні та іноземні дослідники послуговуються різними термінами для позначення явища вторинної номінації. Французькі та англійські науковці використовують лише термін «анафора» у значенні, еквівалентному до терміна «вторинна номінація». Анафора, за визначеннями словників «Le Grand Robert» та «Collins» – це вживання в реченні чи тексті іншого слова, наприклад, займенника, з таким самим референтом, що і попередньо вжите слово [15, с. 23; 11, с. 15]; це також повторення в тексті попереднього елемента, який називається антецедентом [8; 15]. Французькі дослідники М. Аріве, Ф. Гаде і М. Гальміше включають у поняття анафори також будь-яке посилання на те, про що вже згадувалось у тексті [8, с. 7]. Отож у французькій лінгвістиці термін «анафора» вживається на позначення як самого процесу, так і результату процесу вторинної номінації. Логічним видається нам висновок про те, що між антецедентом і анафорою існує текстуальний (або фразовий) зв'язок, який французькі лінгвісти називають анафоричним [12, с. 45].

В українській та російській лінгвістичній літературі вчені говорять про вторинну номінацію радше як про родове поняття, а анафору розглядають як один із видів вторинної номінації («анафора» – єдинопочаток, повторення однакових звуків чи слів на початку строф, абзаців чи фраз [6(1), с. 43]). Зауважимо, що українські дослідники теж чітко не розмежовують поняття самого процесу повторення звуків чи слів від результату цього процесу – власне звуків чи лексем; обидва поняття фігурують під одним терміном – «анафора». В українській лінгвістиці анафора фігурує здебільшого лише на стилістичному рівні, в той час як французькі вчені розглядають її на лексико-семантичному, граматичному та стилістичному рівнях.

Лексико-семантичний рівень. Зрозуміло, що в сучасних давно сформованих мовах первинні процеси номінації – явище рідкісне. У переважній більшості випадків нова назва утворюється на базі слова, яке вже існує в мові, тобто набуває вторинного значення, а відтак стає вторинним номеном. Вчені вважають, що у випадку утворення вторинного номена на основі слова, яке вже існує у мові, головну роль відіграють асоціативні зв'язки між двома або більше об'єктами навколишньої дійсності [7].

Під час процесу вторинної номінації слова не тільки збагачуються новою семантикою, а й «навантажуються цілком новим лексичним значенням» [2, с. 50]. Нові слова утворюються з певною спеціальною метою. Це результат надання об'єктові ще однієї назви з іншою мотивованістю. Вторинні номени завжди семантично обґрунтовані. Вони вміщують у собі елементи значення тих слів, на основі яких вони сформувалися.

Семантичний ракурс розгляду вторинної номінації заснований на зсуві сем – приглушенні архісеми первинного номінативного значення слова з одночасним індукуванням оказіональних сем (пов'язаних із ознакою, що переноситься), здатних нашаровуватися на потенційні семи, що актуалізуються [1].

Учені виділяють різні способи утворення вторинних номенів залежно насамперед від мовних засобів, використаних у цьому процесі, а також від характеру відношення назви до об'єкта дійсності. Азнаурова Е.С. пропонує три найголовніші способи формування вторинних номенів за типом мовних засобів:

- 1) словотворення як регулярний спосіб творення нових слів і значень;
- 2) синтаксичну транскрипцію, при якій морфологічні засоби вказують на зміну синтаксичної функції при збереженні лексичного значення;
- 3) семантичну неологію, яка не змінює матеріальної форми, а переосмислює одиницю та призводить до утворення багатозначних слів і фразеологізмів [1, с. 10].

Потенціал мови з точки зору наявності в ньому мовних засобів, здатних виконати вторинне номінативне завдання, досить великий. Загалом, вторинним номеном можна вважати будь-яку лексичну одиницю, здатну передати сутнісні характеристики одного явища іншому. Проте, серед усього розмаїття лексичного наповнення мови можна говорити про пласти лексики, які традиційно розглядаються з точки зору можливості виконання ними вторинного номінативного завдання у мові. Наприклад, такими результатами, різновидами вторинних номенів є одиниці сленгу, жаргону, а також термінологічна лексика. При цьому сленг і жаргонізми розглядаються як експресивні номени, а терміни – як раціональні спеціалізовані найменування.

Грамматичний рівень. На граматичному рівні вторинна номінація представлена повторенням певного члена речення. Грамматична вторинна номінація – синтаксичний прийом повторення іменникової, дієслівної чи займенникової синтагми за допомогою, відповідно, іменника, дієслова чи займенника. Грамматичні вторинні номени семантично нейтральні, адже вживаються для створення цілісності тексту чи висловлювання або уникнення тавтології. Цей вид вторинної номінації може відтворювати антецедент повністю або частково, що, у свою чергу, пов'язано з експліцитним – власне мовним, вираженням анафори, та імпліцитним її представленням.

Детальний аналіз граматичної вторинної номінації знаходимо у працях французьких лінгвістів, які, як ми вже зазначали, послуговуються терміном «анафора». Існує декілька класифікацій цього синтаксичного прийому. Найбільш вичерпною серед них видається класифікація за частинами мови, запропонована Рігелем, Пеллатом та Ріоненом [19, с. 71]. Згідно з нею існують: анафора займенникова, іменникова, прислівникова, прикметникова, та дієслівна.

Займенникова анафора (повторення слова чи групи слів за допомогою різноманітних займенників – особових, вказівних, присвійних, відносних та неозначено-особових) є найпростішим, найчисельнішим та найуживанішим видом граматичної анафори. Головна функція такої анафори полягає лише у відтворенні, констатації попередньої назви без жодних додаткових характеристик чи описів.

Ширші характеристики притаманні іменникової анафорі – повторенню поняття за допомогою іншого іменника чи іменникової групи. Існує чотири групи іменникової анафори: точна, неточна, концептуальна та асоціативна. Точна і неточна стосуються експліцитного вираження анафори, концептуальна й асоціативна – імпліцитного.

Точна анафора – це повторення того самого слова.

Неточною анафорою називають повторення попереднього сегмента, яке супроводжується лексичною зміною: анафорична іменникова група містить інші слова, ніж слово-антецедент. У такому випадку форма вторинної номінації буде, звичайно ж, відрізнятися від форми антецедента (найчастіше йдеться про синонім або гіперонім).

Концептуальна анафора – це повторення іменникових груп або частин речення, які експліцитно не виражені в попередній частині тексту. Вони стають своєрідним підсумком усієї фрази, цілого абзацу або попередньої частини тексту, тобто виражають імпліцитно неназвані прямо поняття. Інколи така анафора не має референта або для його визначення і розуміння необхідне залучення ширшого контексту і залучення додаткових понять, до яких вона відноситься опосередковано.

Асоціативна анафора базується на відношенні цілого до частини. Вона вимагає від слухача чи читача певних зусиль, тому що апелює до його особистого досвіду, а від мовця вона вимагає зусилля пам'яті. Отже, робимо висновок, що представлення цього типу анафори теж є імпліцитним, тобто вираженим у тексті приховано.

Прислівниковою анафорою називається повторення слова чи групи слів за допомогою прислівника. Найчастіше це прислівники «ось так», «таким чином» або «там, туди».

Дієслівна анафора у французькому тексті зазвичай представлена дієсловом «робити», яке заміняє інше дієслово, що виражає процес.

Анафора прикметникова використовує прикметник «такий, така, таке», щоб відтворити не тільки окреме слово, а й ціле речення або його частину.

До розряду імпліцитної анафори вчені відносять і таке явище як нульова анафора. Про неї говорять тоді, коли слово-аннафора у тексті відсутнє, але імпліцитно «відчувається», мається на увазі.

Граматична анафора, тобто вторинна номінація, найчастіше допомагає уникнути лексичної тавтології, повторення одного і того самого слова у тексті чи висловлюванні.

Стилістичний рівень. Мовно-стилістичні параметри вторинної номінації представлені багатьма художніми засобами. Їх об'єднує спільний принцип творення: асоціативне мислення та вторинне значення.

Серед стилістичних фігур вторинної номінації найпершою знову виступає анафора. Зі стилістичної точки зору анафора – це повторення слова чи групи слів на початку фрази або її частин, яке створює ефект підсилення, симетрії. Таке тлумачення анафори французькими дослідниками перегукується з визначенням цієї стилістичної фігури в українських джерелах: «вживаний на початку віршових рядків звуковий, лексичний повтор чи повторення протягом твору або його частини синтаксичних, строфічних структур» [4, с. 40]. Стилістичні ефекти анафори різноманітні та залежать від намірів автора. Це може бути здивування, заклик, перерахування, симетрія форми, литання, закликання (у релігійних та урочистих піснях). Стилістичну анафору також застосовують для уникнення або ж навпаки для створення багатозначності. Вчені також виділяють риторичну анафору як підвид стилістичної. Риторична анафора зазвичай зустрічається у промовах, одах, виступах ораторів і використовується для підсилення, підкреслення провідної думки чи акцентуації певного моменту або образу.

Ще однією поширеною стилістичною фігурою вторинної номінації є метафора. Українські та французькі словники сходяться на тому, що метафора – стилістична фігура, що базується на процесах аналогії, заміни та імпліцитного порівняння [16, с. 266; 13, с. 99; 17, с. 71; 9, с. 288; 6(4), с.687]. Однак, серед французьких джерел зустрічаємо детальніше визначення, яке полягає у взаємозв'язку конкретного терміну і абстрактного контексту без елементів, які формально вводять порівняння [15].

У нашому дослідженні ми приймаємо загальне визначення та вважаємо метафору особливим художнім засобом, який має бінарну структуру (поєднує дві лексичні одиниці, що належать до різних семантичних полів, не вдаючись до явного порівняння). Ця стилістична фігура вживається з метою передати багатшу та складнішу думку, ніж передає лексема, вжита у прямому значенні. Базовий метафоричний акт прирівнюється дослідниками до акту вторинної номінації. Техніка метафори розглядається дослідниками як основний прийом непрямої номінації. Сам же процес метафоризації розглядається як номінативна діяльність, яка на передній план ставить смислове наповнення. Лише контекст (літературний, розмовний чи культурологічний) сприяє розумінню природи та значення метафори, яка поєднує два семантичні поля. Часто метафоричні висловлювання базуються на кліше, усталених істинах або алюзіях, які є актуальними у всі часи. Як наслідок, створюються емоційні ефекти, які завжди присутні в поезії, грі слів, риторичному монолозі тощо. Та результат залежить від певної «змови» між мовцем та слухачем (автором та читачем) [20, с. 191]. Під «змовою» розуміється передача мовцем і правильне сприйняття слухачем прихованого метафоричного змісту висловлення. Згідно з висновками М. Месра, «змова» має стилістичну функцію прикрашати, підсилювати текст [17, с. 305].

Існує значна кількість класифікацій метафори. Лінгвісти ще не дійшли до єдиної точки зору щодо чіткої типології метафори. Серед розмаїття думок та класифікацій можна виділити чотири найголовніші, на наш погляд, типи метафори, які, на нашу думку, найлегше визначити у тексті. Французькі джерела називають їх *la métaphore «annoncée»* («оголошена»), *«directe»* («пряма»), *«filée»* («розгорнута або концептуальна») та *«proportionnelle»* («пропорційна») [18; 10].

В оголошеній метафорі те, слово, яке порівнюють, зазвичай присутнє, тому її також називають «*métaphore in praesentia*». Тобто у реченні виражені і порівнюваний елемент (назва реального предмету чи явища), і порівняння (слово-метафора). До того ж, вони граматично пов'язані між собою. Цей вид метафори є близьким до власне порівняння, оскільки імпліцитність тут мінімальна. Оскільки у випадку оголошеної метафори її значення висловлено явно, експліцитно, то цей вид ще також називають «*métaphore explicite*» («експліцитною метафорою»); а через те, що у реченні поєднуються обидва елементи – порівнюване і порівняння – то їй приписують ще термін «*métaphore par combinaison*» («метафора через поєднання»), наприклад: *J'adore mon fils, mon ange, ma petite merveille.* (У наведеному прикладі присутні і порівнюване – «*mon fils*», – і дві метафори – «*mon ange*» та «*ma petite merveille*».)

У випадку прямої метафори спостерігаємо повну заміну порівнюваного порівнянням. Тобто лише метафорична одиниця виражена у тексті, тому таку метафору також називають «*métaphore in absentia*». Різновидом прямої метафори вважають «*métaphore pure*» («чисту» метафору) або «*métaphore par remplacement*» («метафору через заміну»). Про неї говорять тоді, коли метафоричний вислів подається у тексті без експліцитного тлумачення, а його значення розуміють не за допомогою тексту твору, а завдяки культурологічному контексту. Саме завдяки цій особливості таку метафору також називають

«*métaphore contextuelle*»). Тобто такі метафори найчастіше є своєрідними кліше, найпоширенішими образами, звичними для тієї чи іншої спільноти: *L'automne de la vie* (метафора «*l'automne*» позначає похилий вік людини, а не пору року).

Про розгорнуту метафору говоримо тоді, коли в одному реченні чи фразі присутня серія синтаксично поєднаних метафор, при чому кожна з них виражає якийсь особливий аспект одного цілого (предмета чи явища), представленого метафоричною одиницею, яка є першою у серії: *La vague de feu se répandait sur des petites maisonnettes qui se noyaient dans cette mer dorée bouillonnante*. (У наведеному прикладі три метафори, семантично пов'язані з морем – «*la vague*», «*se noyaient*», «*cette mer dorée bouillonnante*», – складають розгорнуту метафору на позначення вогню, який порівнюється з розбурханим морем через свою масштабність, непереборну силу і всеохопність.) Розгорнута метафора якнайкраще підходить для стилістичного аналізу твору: вона може містити різні художні засоби, завдяки їй автор може зіставити різні реалії у свідомості адресата.

Щодо пропорційної метафори, то йдеться радше про підвид до будь-якої з попередніх видів метафори. Адже пропорційною вважають метафору, яка зіставляє величини, що вимірюються за шкалою «більше-менше». Якщо попередні види класифікувалися за лексичним представленням у тексті, то пропорційна метафора виділяється за смисловим навантаженням. До прикладу, у вислові «*la vieillesse est le soir de la vie*» старість порівнюється з вечором, схил літ людини, тобто відрізок її життя («більше»), зіставляється з часовим відрізком («менше») – кінцем дня. Сила цієї оголошеної метафори стає зрозумілою тоді, коли відключення асоціації, пов'язані з настанням вечора – зменшення кількості сонячного світла, сутінки, а потім і зовсім темнота, різке зниження температури повітря, похолодання. А світло, як відомо, часто асоціюється з ясним розумом, теплотою людських почуттів.

Окремо виділяють «*métaphore morte*» («мертва метафора»), тобто метафору, яка настільки увійшла в повсякденний вжиток, що лексикалізувалася, тобто втратила своє метафоричне навантаження і більше не сприймається як слово у конотативному значенні [14]. Це такі вислови, як «*un pied d'une table*», «*un nez d'une bouilloire*», «*les ailes d'un avion*» тощо.

Серед основних компонентів у формуванні змісту вторинних найменувань дослідники виділяють також метонімію. Якщо метафора полягає в переносному вживанні слова або виразу на основі аналогії, схожості або порівняння, то в основі метонімії лежить перенесення назви одного поняття на інше на основі певного зв'язку за своєю природою. Справа в тому, що метафора – це усвідомлення нової властивості, яку одержано в результаті аналогії, тобто це вибір другої назви за аналогією, а метонімія – це вилучення однієї властивості з уже відображеної у мові дійсності на підставі її суміжності з властивістю нового позначуваного, причому суміжність трактується науковцями як реальний зв'язок між предметами та явищами. Отож, метонімія виявляється одним із продуктивних способів творення вторинної номінації, адже вона є більш об'єктивним засобом перенесення, ніж метафора, тому що побудована на реальних просторових, часових чи причинно-наслідкових зв'язках.

Одним із видів метонімії є синекдоха. Учені однотайні у розумінні синекдох як засобу увиразнення мовлення, заснованого на кількісному зіставленні предметів та явищ (вживання одиниці у значенні множини і навпаки, визначеного числа замість невизначеного, видового поняття замість родового і т. п.). Головна відмінність цього тропу від метонімії полягає в тому, що синекдоха передає в основному кількісне співставлення, а метонімія – якісне.

Іншим видом метонімії виступає антономазія. Антономазією часто називають різновид синекдох, адже цей троп полягає у вживанні загальної назви замість власної або навпаки. Найчастіше цей художній засіб служить для описового визначення особи.

Ще одним із поширених засобів формування вторинної номінації є перифраз. Ця стилістична фігура полягає у непрямій згадці об'єкта не шляхом називання, а опису. Це мовний зворот, який вживається замість звичайної назви певного об'єкта і полягає в різних формах опису його істотних і характерних ознак. Перифрази (або парафрази) є багатофункціональними. Вони посидують оцінну, емоційну, експресивну, інформативну функції та функцію впливу. Вони також виділяють важливі елементи, актуалізують прихований зміст, вводять додаткову інформацію та дозволяють уникнути тавтології [5, с. 11]. Експресивні перифрази є ефективним засобом імпліцитного впливу на читача. Ще однією функцією, яку часто бере на себе парафраза, є номінативна, а саме називання нових реалій життя, тобто предметів та явищ, які до цього не існували і відповідно не мали своєї власної назви. У таких випадках перифраз зближується з неологізмом.

Різновидами перифразу вважаються такі художні засоби: адинатон, евфемізм, дисфемізм (дефемізм).

Адинатон називають стилістичну фігуру, яка в основному в гіперболічній формі співставляє певну реалію з чимось неможливим, з якоюсь нереальною ситуацією. Зі стилістичного погляду мета адинатону зазвичай – це гумор. Цим художнім прийомом автор пропонує альтернативу реалізму, формує несумісність, що й спричиняє комічний ефект [9, с. 211]. В основному адинатон спрямований на те, щоб виділити, акцентувати увагу на певному факті чи якості (переважно адресата).

Евфемізм теж виступає різновидом перифразу. Адже це благозвучне слово або вираз, вжите для заміни непристойних, небажаних чи заборонених. Основною метою цього художнього засобу є пом'якшення неприємної або грубої реалії.

Якщо евфемізм дозволяє уникнути неприємних слів, то дисфемізм полягає у вживанні замість емоційно і стилістично нейтрального слова чи виразу більш грубого, вульгарного. У художній літературі і публіцистиці цей засіб допомагає висловити негативне, критичне, зневажливе ставлення до певного факту, явища, персонажа. Як і евфемізми, дисфемізми внаслідок широкого вжитку швидко «стираються», оскільки з часом втрачають своє негативне значення і починають сприйматись як нейтральний вислів.

Прагматичний та когнітивний аспекти. Вторинна номінація орієнтує читача в потоці фраз та пришвидшує процес читання. І що багатшою є гама цього виду вторинної номінації в тексті, то легшим стає процес читання, тому що читачеві не доводиться застосовувати додаткові стратегії для його розуміння.

Прагматичний аспект вторинної номінації полягає у її тісному зв'язку з процесом читання-розуміння. Ця компетенція набуває особливої ваги для тих, хто вивчає іноземну чи рідну мову. Вона є необхідною для того, щоб витлумачити зміст будь-якого тексту, зрозуміти його [12, с. 56].

Окрім вищезгаданих характеристик вторинна номінація виконує дуже важливі функції в рамках зв'язності тексту. Якою б не була форма тексту – усна чи письмова, його зв'язність є основною характеристикою для того, щоби вважатися текстом.

Розглядаючи механізми вторинної номінації з позиції когнітивної лінгвістики, слід вказати на те, що вторинна номінація завжди когнітивно обумовлена, оскільки при її сприйнятті задіюється когнітивна система адресата – того, на кого націлена

номінація, і чия реакція, як правило, необхідна адресантові. Вторинна номінація може відповідати одночасно і комунікативним, і когнітивним вимогам, тому що вона не тільки фіксує фрагменти знань та досвід мовця, але і наділяє його тією чи іншою формою відповідно до комунікативного задуму та прагматичних інтенцій мовця.

Загалом, когнітивний підхід, безсумнівно, дозволяє досліднику вийти за межі лексичного значення слова і у процесі аналізу залучити до розгляду таку інформацію, як суб'єктивні асоціації, оцінний фактор, позамовні факти, які, як відомо, знаходяться за межами лексичного значення слова, але, попри це, відіграють важливу роль у інтерпретації висловлень.

Література:

1. Азнаурова Э.С. Прагматика художественного слова. – Ташкент: Фан, 1988. – 121 с.
2. Ковалик І. Вчення про словотвір. – Львів: Вид-во Львівського ун-ту, 1961. – Вип. 2. – 84 с.
3. Леви-Строс К. Структурная антропология. – М.: Эксмо-Пресс, 2001. – 512 с.
4. Літературознавчий словник-довідник за редакцією Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 752 ст.
5. Сиривля М. А. Перифраз как экспрессивное средство языка газеты (семантико-прагматический аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Русский язык» / М.А. Сиривля – Костанай, 2007. – 20 с.
6. Словник української мови: в 11 томах. – К.: Наукова думка, 1975.
7. Тараненко О. О. Номінація // Українська мова: енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. – К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 417-419.
8. Arrivé M., Gadet F., Galmiche M. La grammaire d'aujourd'hui : guide alphabétique de l'inguistique française. – Paris : Flammarion, 1986. – 236 с.
9. Bacry P. Les figures de style : et autres procédés stylistiques. – Paris : Belin, 1992. – 480 p.
10. Chanay H. C. de, S. Rémi-Giraud, « Espèces d'espaces » : approche linguistique et sémiotique de la métaphore [Електронний ресурс] // Mots. Les langages du politique, no 68, 2002. – p. 75-105. – Режим доступу до статті: <http://mots.revues.org/7013> (18.01.17)
11. Collins English Dictionary. 8th Edition. – HarperCollins Publishers, 2006 – 1246 p.
12. Corblin F. Les formes de reprise dans le discours. – Rennes : PUR, Université de Rennes, 1995. – 214 p.
13. Fontanier P. Les Figures du Discours. – Paris: Flammarion, coll. « Champs », 1977. – 510 p.
14. Landheer R. La métaphore, une question de vie ou de mort ? [Електронний ресурс] // Semen, №15. – Besançon : Presses universitaires de Franche-Comté, 2002. – Режим доступу до статті : <http://semen.revues.org/2368> (24.10.16)
15. Le Grand Robert de la langue française, Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française, deuxième édition, volume I. – Paris- Xle : Le Robert – 860 p.
16. Lexique des termes littéraires par Michel Jarrety. – Librairie Generale Francaise, 2001. – 475 p.
17. Meyer M. Principia Rhetorica, Une théorie générale de l'argumentation. – Paris : Ed. Fayard, Coll. Ouvertures. 2008. – 327 p.
18. Reboul O. La rhétorique. – Paris : PUF, (coll. « Que sais-je? »), no. 2133, 1984. – 127 p.
19. Riegel M., Pellat, J-P & Rionen R., Grammaire méthodique du français, Paris : Presses universitaires de France, 1994 – 215 p.
20. Yaguello M. Alice au pays du langage. – Paris: Seuil, 1981. – 207 p.